

# Motion till riksdagen

1987/88:Jo862

av Ivar Virgin och Sten Svensson (m)

om en handlingsplan mot föroreningarna i insjöar

---

I maj 1987 presenterade naturvårdsverket en aktionsplan mot havsföroreningar. Våra omgivande havsområden är utsatta för miljöhot, som kräver åtgärder både i Sverige och i vår omvärld.

Trots att våra kunskaper om miljöproblemen ingalunda är fullständiga ger ändå denna aktionsplan ökad säkerhet när det gäller att vidtaga åtgärder för en bättre miljö. Den ger möjligheter att prioritera mellan olika åtgärder och den ger ett värdefullt underlag för internationella förhandlingar på miljöområdet. Den ger dessutom impulser till forskningen så att beslutsunderlaget så småningom kan förbättras.

Det finns ett behov att nu på samma sätt göra en djupgående miljöanalys av våra stora insjöar och ta fram en handlingsplan mot föroreningarna där.

Behovet av en sådan handlingsplan understryks av att våra största sjöar t. ex. Väneren, Vättern och Mälaren förser stora delar av Sveriges befolkning med dricksvatten. Våra stora insjöar bör i handlingsplanen betraktas som delar i ett större område. För att studera alla miljörisiker måste alla avrinningsområden som mynnar i sjöarna tas med.

Läckage från avfallshantering och utsläpp av kemikalier och metaller kan ge konsekvenser för livet i sjöarna. Kemiska ämnen som anrikas i näringskedjorna och som bryts ned mycket långsamt bör betraktas som särskilt allvarliga.

Massaindustrins utsläpp av klorerat organiskt material till våra sjöar måste minskas. Särskilt allvarligt för sjöarnas vattenkvalitet är de små mängder dioxin, som tycks förekomma i dessa utsläpp. I Vättern har fiskar med relativt hög dioxinhalt påträffats. Då vätternattnets omsättningstid är hela 58 år måste dessa utsläpp nog kartläggas och om risken för en successiv höjning av dioxinhalten föreligger långtgående åtgärder vidtagas för att stoppa utsläppen. En stark teknikutveckling pågår inom svensk massaindustri för att hitta metoder för att nå ned till nollutsläpp.

Handlingsplanen bör ta fram beslutsunderlag i denna fråga.

Det har på senare tid framkommit undersökningsresultat, som visar att små mängder växtskyddsmedel läckt ut till vattendrag och sjöar. Framför allt om dessa ämnen har lång nedbrytningstid utgör de ett hot mot miljön. Det måste klargöras hur läckaget sker och därefter måste åtgärder för att skydda våra vatten vidtagas.

Igenväxning av sjöar och vattendrag var ett miljöproblem som uppmärksammades på 1960-talet. Orsaken var framför allt utsläpp av fosfor från samhällen och industrier. En kraftig utbyggnad av reningsverk med fosforreduktion ledde till stora framgångar. Vattenkvaliteten förbättrades starkt.

I dag är utsläppen av kväve i centrum för intresset. I vissa sjöar kan kväve vara den tillväxtbegränsande faktorn även om fosfor normalt är det. Tillförseln av näringsämnen kan leda till algblomning, som kan ge besvärande lukt och smak åt vattnet.

En utbyggnad av reningsverken med kvävereduktion och en anpassad gödselanvändning i jordbruket bör kunna vara verksamma medel för att minska kväveutsläppen. De medel som jordbruket betalar in som gödselskatt bör enligt riksdagens beslut kunna användas till bidrag till större gödselvårdsanläggningar för att minska läckaget av kväve som framför allt uppstår vid höstspredning av gödsel.

Det luftburna kvävet från framför allt bilar bör minska när avgasreningen på våra personbilar får genomslag. Till hotbilden hör också nedfall i form av luftföroreningar utöver kväve, främst svavel, kolväten och metaller.

De miljörisker som uppkommer i samband med sjötransporter på våra insjöar bör uppmärksammas i handlingsplanen.

I handlingsplanen bör forskningsbehoven kartläggas. Forskningen bör kunna samordnas med den som föreslås i aktionsplaner mot havsföroreningar.

Handlingsplanen bör också underlätta tillämpningen av miljöskyddslagen genom att ge ett utökat kunskapsunderlag för beslut om utsläpps begränsningar m. m.

## Hemställen

Med anledning av det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet att utarbeta en handlingsplan mot föroreningar i våra insjöar.

Stockholm den 26 januari 1988

*Ivar Virgin (m)*

*Sten Svensson (m)*